

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

**Кафедра статистики, інформаційних технологій
та математичних методів в економіці**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри статистики, інформаційних технологій
та математичних методів в економіці

_____ Герасименко С.С.

(підпис) (прізвище та ініціали)

«___» _____ 2023 року

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ
з навчальної дисципліни
СТАТИСТИКА**

для студентів

галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність **051 Економіка**
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація **Прикладна статистика та бізнес аналітика**

факультет **обліково-статистичний**
(назва факультету)

Розглянуто і схвалено на засіданні
кафедри статистики,
протокол від "16" вересня 2023 № 2

Методичні вказівки до підготовки та захисту курсових робіт з дисципліни «Статистика» (для студентів денної та заочної форми навчання). – К.: НАСОА, 2023 р.

Укладачі: к.е.н., доцент Голубова Г.В.
 , к.е.н., доцент Червона С.П..

Рецензент: д.е.н., професор Герасименко С.С.

Відповідальний за випуск завідувач кафедри статистики, інформаційних технологій та математичних методів в економіці, професор, доктор економічних наук Герасименко С.С.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Мета і задачі написання курсової роботи.....	4
2. Порядок виконання курсової роботи.....	5
3. Практичні поради щодо структури курсової роботи.....	6
4. Вибір теми курсової роботи.....	6
5. Складання плану курсової роботи.....	7
6. Підбір та ознайомлення з літературними джерелами	7
7. Зміст окремих розділів	7
8. Підбір статистичної інформації	9
9. Виконання статистичного дослідження... ..	9
10. Оформлення курсової роботи	10
11. захист курсової роботи	14
12. Критерії оцінювання виконання та захисту курсової роботи.....	15
13. Рекомендована література.....	16
Додатки	17

ВСТУП

Предметом вивчення дисципліни „Статистика” є суспільні явища і процеси, що знаходять своє відбиття в інформації, що їх характеризує.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок щодо характеристики та взаємозв'язків соціально-економічних явищ і процесів. При вивченні курсу студенти вчать збирати та обробляти інформацію, що складає базу аналізу соціально-економічних явищ та процесів, виявляти та оцінювати закономірності їх формування, розвитку, взаємодії.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна „Статистика” вивчається після вивчення дисциплін: „Вища математика”, „Математичне програмування”, „Теорія ймовірностей і математична статистика”; передую вивченню дисциплін: „Економічна статистика”, „Економетрія”, „Фінанси”, „Маркетинг”, „Міжнародна економіка”, „Фінанси, грошовий обіг і кредит”, „Соціальна статистика”, „Фінансова статистика”, „Система національних рахунків”.

В процесі виконання курсової роботи студент повинен показати вміння працювати з науковими джерелами, застосовувати теоретичні положення навчальних дисциплін при постановці і вирішенні завдань, пов'язаних з управлінням соціально-економічними явищами та процесами, чітко і логічно формулювати свої думки, висновки і пропозиції.

1. МЕТА І ЗАДАЧІ НАПИСАННЯ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Метою написання курсової роботи є:

- ✓ закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань;
- ✓ вивчення наукової та нормативної літератури;
- ✓ вироблення у студента навичок та умінь застосування статистичних методів для аналізу соціально-економічних явищ і процесів;
- ✓ опанування навичками самостійного логічного мислення;
- ✓ визначення рівня й глибини засвоєння студентом даної дисципліни.

В процесі розробки та виконання курсової роботи студент показує своє вміння використовувати знання, одержані при вивченні курсу й тісно пов'язаних з ними дисциплін.

При написанні курсової роботи необхідно використовувати як загальнонаукові методи теоретичного узагальнення фактів, так і спеціальні статистичні методи.

Перш ніж приступити до написання курсової роботи, студент повинен:

- обрати тему і обґрунтувати її актуальність;
- ознайомитись із законодавчими та іншими нормативними актами, які мають відношення до теми;
- детально і ґрунтовно вивчити теоретичні розробки з обраної теми використовуючи підручники, монографічні та інші джерела;
- скласти план роботи;
- зібрати потрібну статистичну інформацію, обробити її відповідно до вимог статистичної науки;
- здійснити розрахунки та узагальнити їх результати, зробити висновки, застосовуючи при цьому методи, що забезпечують досягнення мети;
- оформити курсову роботу відповідно до вимог кафедри та в обумовлений термін подати науковому керівникові.

2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Теми курсових робіт визначаються кафедрою відповідно до програми курсу.

Закріплення за студентом обраної теми курсової роботи після погодження її з науковим керівником оформлюється рішенням кафедри.

Науковий керівник курсової роботи, що призначається кафедрою, визначає напрямок роботи студента, обумовлює основні варіанти можливого вирішення того чи іншого питання, спонукає до творчого дослідження, систематично контролює результати, а також графік виконання роботи.

Підготовка курсової роботи у встановлений термін і на високому рівні можлива лише при належній організації праці.

На практиці часто трапляється, що студенти починають працювати над курсовою роботою не маючи добре продуманого плану її написання. Це призводить до зайвих затрат праці й зниження якості роботи.

При написанні курсової роботи необхідно дотримуватися такої послідовності:

1. Визначити тему курсової роботи, сформулювати мету і завдання, які необхідно вирішити.
2. Підібрати і вивчити літературу з даної теми.
3. Скласти орієнтовний план курсової роботи і погодити його з науковим керівником.
4. Скласти розширений план курсової роботи з визначенням розміщення таблиць, схем, графіків тощо.
5. Скласти графік роботи, визначити терміни підготовки окремих розділів і всієї курсової роботи.
6. Підготувати теоретичний розділ курсової роботи.
7. Розробити (накреслити) графіки, діаграми, розрахувати економічні показники, здійснити аналіз, пов'язати його результати за матеріалами теоретичного розділу.
8. Сформулювати і викласти висновки і пропозиції.
9. Відредагувати текст курсової роботи.
10. Здати курсову роботу на попередню перевірку науковому керівнику.
11. Доопрацювати курсову роботу із урахуванням зауважень наукового керівника.
12. Подати курсову роботу до захисту.

3. ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота як складовий елемент підготовки економіста, має відповідати певним вимогам. Насамперед студент повинен продемонструвати ґрунтовні знання з теорії питання і вміти їх стисло та в доступній і зрозумілій формі письмово викласти.

Структура та зміст курсової роботи з різних тем можуть відрізнятися. В роботі важливо продемонструвати роль та значення певного статистичного методу на практиці оброблення масивів статистичної інформації, показати можливість здійснити аналіз та сформулювати висновки за результатами розрахунків. Завершуватись курсова робота має аргументованими висновками, що можуть мати як теоретичне, так і практичне значення.

Орієнтовну структуру та короткий зміст теми курсових робіт наведено у додатку 3.

4. ВИБІР ТЕМИ

Перед тим, як обрати тему, студент повинен ознайомитись з тематикою курсових робіт, рекомендованою кафедрою статистики (додаток 2).

Необхідність поміркованого і виваженого вибору теми курсової роботи зі «Статистики» зумовлена тим, що завдяки цьому формуються навички наукового дослідження, а окремі фрагменти і матеріали роботи (розрахунки, методологія, огляд літератури, висновки, трактування статистичних закономірностей, окремих показників та ін.) можуть бути використані студентами при виконанні курсових робіт з інших дисциплін і при підготовці дипломної роботи.

Назва теми, план роботи, графік підготовки окремих розділів курсової роботи і терміни подання на кафедру студент погоджує з науковим керівником, який призначається рішенням кафедри. Зміну теми чи її корегування також слід погодити з керівником, обґрунтувавши її доцільність.

5. РОЗРОБКА ПЛАНУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

План — це перелік тих вузлових, логічно пов'язаних між собою питань, які дозволяють розкрити тему.

Студент складає план і узгоджує його з науковим керівником. У процесі дослідження він може корегуватись, якщо така потреба виникне.

Рекомендується дотримуватись загально прийнятої архітектоніки курсової роботи: вступ, основна частина (теоретична, аналітична і конструктивна), висновки та пропозиції, список використаної літератури і додатки.

Загальний обсяг курсової роботи має становити 28-30 сторінок.

6. ПІДБІР ТА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ЛІТЕРАТУРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

У процесі дослідження студент повинен самостійно ознайомитись з новими публікаціями з обраної теми — монографіями, статтями у періодичних виданнях тощо, враховуючи також літературу, котру рекомендує науковий керівник.

Важливо обрати найраціональніший метод ознайомлення з літературними джерелами та їхньої обробки. Найкраще — занотовувати окремі положення (коротко записати головне) на окремих аркушах чи картках. Можна скористатись такою порадою: зверху на картці (аркуші) пишеться назва питання теми (всі питання виписуються з плану курсової роботи), а внизу — зазначаються всі атрибути літературного джерела: автор, назва книги чи статті, видавництво, рік видання, номер і назва журналу, сторінка. У такий спосіб з усіх питань курсової роботи, включених до плану, можна зробити певні «заготовки», що формуватимуть зміст курсової роботи. Крім того, завдяки обов'язковому зазначенню авторства використаних джерел можна запобігти плагіату, а також користуватися цими записами при виконанні інших курсових робіт.

Обов'язково в тексті курсової роботи необхідно посилатися на використані джерела літератури.

7. ЗМІСТ І НАПОВНЕННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ РОБОТИ

Курсова робота має виконуватись таким чином, щоб її складові не повторювалися, а логічно вписувались у загальну структуру. Важливо також дотримуватись раціонального розподілу загального обсягу між окремими розділами роботи. Основна частина має становити не менш ніж 90% від загального обсягу курсової роботи.

У вступі потрібно:

чітко визначити мету курсової роботи, її новизну і актуальність, предмет та об'єкт дослідження;

дати стислий огляд сучасного стану проблеми, котрій присвячується курсова робота, сформулювати основні завдання курсової роботи;

обґрунтувати роль статистики і статистичних методів аналізу для вивчення даної теми;

визначити основні джерела потрібної інформації.

Рекомендований обсяг вступу - 2-3 стор.

Основна частина роботи поділяється на 3 розділи. Перший з яких присвячується опису об'єкту дослідження, другий – обраному методу статистичного дослідження, а третій – безпосередньому використанню обраного методу для аналізу об'єкту дослідження. Основна частина має містити в собі ґрунтовний виклад усього дослідження обраної теми.

В першому розділі подається характеристика об'єкту дослідження, що передбачає опис його структури і взаємозв'язків, системи статистичних показників, наведення їх рівнів у таблицях та за допомогою графіків, відповідну характеристику стану, структури та тенденцій розвитку об'єкту.

Другий розділ присвячується теоретико-статистичним аспектам дослідження. Тут треба охарактеризувати основні напрями статистичного вивчення тих конкретних суспільно-економічних явищ, що являють собою *об'єкт дослідження*. В ньому має бути поданий огляд теорії даної проблеми і критична оцінка різних поглядів з цього питання. Бажано, щоб студент сформулював своє ставлення і свою точку зору з цього приводу.

Таким чином, в цьому розділі студенти показують своє вміння узагальнювати теоретичний матеріал з обраної теми (монографії, матеріали періодичної преси, законодавчі і нормативні документи).

В третьому розділі, відповідно до поставлених завдань, здійснюється узагальнення інформації і на її базі виконується аналіз процесів та явищ, притаманних об'єкту дослідження.

Рекомендований обсяг основної частини – 25-28 стор.

Логічним завершенням дослідження є висновки і пропозиції. В них формулюються висновки і рекомендації, що показують, якою мірою вирішені завдання і досягнута мета роботи. Висновки повинні бути конкретними, аргументованими. Важливо кожен висновок підкріпити необхідними поясненнями і результатами розрахунків з курсової роботи.

Обсяг завершальної частини - 2-3 стор.

Невід'ємною частиною курсової роботи є список літератури, який включає перелік всіх джерел, використаних в процесі роботи. В список літератури включаються тільки ті праці, на які є посилання в тексті. Використані літературні джерела повинні включати до 20 найменувань.

Окремі частини тексту, що мають самостійне значення (об'ємні розрахунки, великі таблиці, алгоритми), можуть бути вміщені в додатки.

Рекомендований обсяг додаткової частини - не більше 8 стор.

8. ПІДБІР СТАТИСТИЧНОЇ ТА ІНШОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Курсова робота має виконуватись на основі і з застосуванням статистичної чи іншої інформації. Очевидно, що сама суть, актуальність і кінцеві результати дослідження визначаються не лише бажанням студента, а й реальною можливістю отримання необхідної інформації.

До послуг студента можуть бути такі джерела інформації:

збірники Державної служби статистики України - «Статистичний щорічник України», «Україна в цифрах» та інші офіційні статистичні видання, зокрема галузевого спрямування; тематичні довідники щодо різних соціальних і економічних сфер як вітчизняного, так і зарубіжного видання;

спеціалізовані журнали статистичного і загального соціально-економічного спрямування;

фактичні дані, що характеризують діяльність підприємств, фірм, банків, об'єднань, міністерств і відомств, явища і процеси яких обрані як предмет дослідження в курсовій роботі;

матеріали досліджень, що проводяться на кафедрі статистики чи у науково-дослідних інститутах;

законодавчі та інші нормативні акти, що регулюють збирання, оброблення й аналіз статистичної звітності в Україні.

9. ВИКОНАННЯ СТАТИСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Виконуючи курсову роботу студент повинен усвідомити, як обробити статистичну інформацію, щоб одержати обґрунтовані економічні висновки: в якому випадку досить обмежитись звичайним групуванням чи побудови динамічного ряду, а коли треба здійснити аналітичне вирівнювання чи скористатись методом кореляційно-регресійного аналізу. Варто відзначити, що вміння користуватись комп'ютером при аналізі масових соціально-економічних явищ безпосередньо свідчить про високий ступінь професійної підготовки студента у сфері статистики. Одержані цифрові результати мають узагальнюватись, використовуватись для аналізу, а на їх основі робитись висновки пізнавального чи практичного характеру.

Цифровий матеріал, поданий у статистичних таблицях, має бути обов'язково прокоментований. Не допускаються помилки в розрахунках і виправлення цифр. Формули мають бути подані чітко і правильно. Вимоги щодо формул такі:

- під кожною формулою в окремому рядку треба дати пояснення символів у тій послідовності, в якій кожен з них значиться у формулі;
- позначення індексів і математичних ступенів слід розміщувати у формалізованій послідовності, тобто відповідно знизу і зверху;
- особливо чітко треба писати схожі за написанням літери і числа;
- формули, на які будуть зроблені посилання, слід нумерувати арабськими цифрами в дужках праворуч від формули, при цьому номер формули складається із номера розділу) \ курсової роботи і порядкового номера формули, розділених крапкою.

10. ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершальним етапом виконання курсової роботи є її оформлення. Курсова робота є документом тривалого зберігання. У своєму кінцевому варіанті вона має засвідчувати не лише достатній рівень засвоєння студентом теоретичних положень стосовно проблеми, що стала предметом дослідження, а і вміння професійно користуватись статистичною методологією, характеризувати рівень його загальної грамотності й економічної культури.

Виклад змісту роботи має бути чітким та грамотним, думки викладати ясно і логічно. Не можна допускати загальних роздумів, захоплюватись переказом загальновідомих положень, потрібно уникати повторень, не перевантажувати текст цифровим матеріалом.

Курсова робота може бути віддрукована або написана від руки без помарок та виправлень.

Стиль викладу вимагає запобігання таких висловів як «я вважаю», «моя точка зору», «на мою думку» тощо. Натомість слід вживати – «як показали результати дослідження», «дані таблиці свідчать», «з цього можна дійти висновку» тощо. Бажано по ходу викладу тексту витримувати один і той же граматичний час: теперішній чи минулий. Лише у висновках і пропозиціях варто скористатись майбутнім часом.

Особливої уваги заслуговує оформлення таблиць, формул, посилань на першоджерела. Жоден розділ чи параграф роботи не має починатися чи закінчуватись таблицею чи розрахунком, їх треба інтерпретувати, вписавши в загальну схему роботи. Графіки, таблиці, схеми повинні мати назву і порядковий номер. При їх оформленні необхідно дотримуватись усіх правил табличного та графічного зображення статистичної інформації.

Цифровий матеріал, який студент вважає за доречне вмістити в текст курсової роботи, як правило, подається у табличній формі.

Курсова робота оформлюється акуратно у відповідності з вимогами, встановленими Державними стандартами. Невиконання цих вимог знижує оцінку курсової роботи. При оформленні курсової роботи студент повинен користуватись такими *рекомендаціями*:

- Об'єм курсової роботи не повинен перевищувати 40 сторінок рукописного тексту або 28 друкованого (без додатків і списку використаних джерел), виконується самостійно. Оформлення проводиться на стандартних листках паперу формату А4. Одна сторінка повинна вміщувати 29-30 рядків. Текст роботи слід викласти з одного боку стандартного аркуша паперу, залишаючи обов'язково поля: зліва - 30 мм, справа – 10 мм, зверху - 20 мм, знизу - 20 мм.
- Переноси слів у заголовках розділів і параграфів не дозволяються.
- На початку курсової роботи розміщується титульна сторінка, яка є першою сторінкою. Вона оформлюється за визначеною формою (додаток 1). На другій сторінці наводиться зміст, в якому відображається план курсової роботи із зазначенням сторінок, на яких починається виклад кожного розділу.
- Всі сторінки курсової роботи від сторінки, на якій розміщено план, до останньої сторінки додатків, включаючи таблиці та ілюстрації, які розміщені на окремих листках, повинні мати наскрізну нумерацію. Номер сторінки проставляється арабськими цифрами з правої сторони верхнього поля. Починається нумерація із с. 2, після номера крапка не ставиться. На титульній сторінці номер не проставляється!
- Розділи курсової роботи послідовно нумеруються арабськими цифрами і після номера ставиться крапка, а потім пишеться його заголовок. Якщо потрібно, в межах

кожного розділу підрозділи (параграфи) мають номери, які складаються з двох арабських чисел, розділених крапкою. Перша цифра означає номер розділу, а друга - підрозділу і після неї також ставиться крапка. Після номера підрозділу пишеться його заголовок.

- Вступ, кожний розділ, висновки та пропозиції, список використаної літератури починають з нової сторінки. Назви розділів і підрозділів повинні бути короткими і відповідати їх змісту. Якщо заголовки складаються з двох або трьох рядків, то вони мають бути симетрично розміщені. В заголовках не допускається перенос слів, а крапка в кінці не ставиться. Підкреслювання або розфарбовування заголовків не допускається. Відстань між заголовком і наступним за ним текстом складає 10 мм (один рядок).
- По тексту курсової роботи будь-які скорочення не допускаються. Але при цифрах можливе скорочення у вигляді г (грам), км (кілометрів), кг (кілограм), м (метрів), % (відсотків). Без цифр всі ці та інші скорочення пишуться прописом. Дробові числа в таблиці переводять у десяткові дроби. В межах однієї граfi або рядка числові значення повинні мати однакову кількість десяткових знаків. Якщо цифрові дані про явище невідомі, то в таблиці ставлять тире. За даними таблиці формують короткі висновки. При цьому рекомендується писати: „на підставі даних таблиці”, „виходячи з даних таблиці” і таке інше. Розривати таблицю, яка не може розміститися на одній сторінці не можна, а таблиці, які розміщені на 2-х сторінках, виносяться у додатки. Якщо частина сторінки заповнена текстом і чергову таблицю на ній розмістити не можна, то її розміщують на наступній сторінці, а на попередній пишуть висновки по даній таблиці. Але бувають таблиці та додатки, які займають дві і більше сторінки. В цьому випадку при їх переносі на наступну сторінку пишуть: "Продовження таблиці 2.6" або "Продовження додатку 4".
- Таблицю слід розміщувати після першої згадки про неї в тексті. При посиланні на таблицю вказують в дужках її повний номер, а слово "таблиця" пишеться скорочено табл. Результати досліджень, за даними таблиць, повинні супроводжуватись розгорнутими поясненнями. Допускається цитування літературних джерел. Дослідні (текстуальні) цитати вводяться в текст в лапках з дотриманням орфографічної точності з текстом цитованого джерела. Допускаються також смислові цитати, тобто викладання використовуваного матеріалу в своїй редакції, але із збереженням суті його змісту. Передача смислового змісту власними словами не береться в лапки. В усіх випадках цитування вказується номер літературного джерела з вказівкою сторінки, наприклад: [18, с.54]. Коли надається посилання на декілька джерел одразу (тобто коли висловлюється одна думка у цих джерелах), то в дужках проставляється лише номер джерела у списку літератури в зростаючому порядку, наприклад: [3, 7, 12, 17]. Посилання наводиться лише після закінчення викладу думки автора (авторів) або цифрових даних.
- Розрахунки ряду показників (середніх темпів росту, індексних розрахунків, тощо) виконуються з використанням формул. Після кожної формули необхідно дати розшифровку символів, а потім переходити до розрахунків і аналізу. Кожне значення символів розміщують з нового рядка під формулою в тій послідовності, в якій вони подані в ній. Формули нумеруються відповідно до номера розділу та їх порядкового номеру в ньому, наприклад (1.2) або (2.3).
- Основний цифровий матеріал курсової роботи повинен бути викладений у вигляді таблиць, які представляють собою форму раціонального, систематизованого дохідливого і переконливого викладу цифрового матеріалу, який характеризує процес чи явище, що вивчаються. А тому не слід перевантажувати таблиці великою кількістю показників, не рекомендується вмішувати в них другорядні та проміжні показники. Отже, таблиця повинна бути компактною і цифрові дані виступати в ній чітко і рельєфно.
- В курсовій роботі застосовуються лише відкриті таблиці. Кожна таблиця повинна мати короткий заголовок, який визначає її зміст. Заголовок необхідно починати з великої літери, він не підкреслюється і не розфарбовується. Таблиці нумеруються в межах кожного розділу двома арабськими цифрами, розділеними крапкою: перша означає номер розділу, а друга - таблиці. Заголовні граfi (шапка) в таблицях пишуться з великої літери,

а підзаголовні (напівшапка) - з малої. Слово "таблиця" та її номер пишуться у правому куті над заголовком, а після заголовка крапка не ставиться. Розмішувати таблиці слід так, щоб можна було читати їх без повороту курсової роботи, або, як виняток, з поворотом її за годинниковою стрілкою. Одиниці виміру в таблицях вказують в загальному заголовку (якщо всі показники мають однакову розмірність) або в заголовках підмета і присудка таблиці (якщо показники мають різну розмірність), але не виділяють графу "Одиниці виміру". В таблицях одиниці виміру вказують у відповідності з державними стандартами і позначають скорочено: центнер - ц, тонна - т, людино-година - люд-г і т.д. Після таких скорочень крапку не ставлять. В тексті під таблицею не слід переказувати, повторювати приведені в таблицях дані. В курсовій роботі деякі дані можуть бути наведені у вигляді ілюстрацій (схеми, діаграми, креслення, картки, фотографії і т.д.), які називаються рисунками. Графічні зображення широко використовуються при вивченні динаміки та структурних явищ. Всі графічні зображення повинні бути акуратно і чітко виконані у відповідності з правилами їх побудови, щоб вони забезпечили наочність і пояснення матеріалу, який вивчається.

- Кожний рисунок повинен мати підпис, який відображає його зміст. Розміщують рисунок відразу за текстом, після посилання на нього, або на наступній сторінці так, щоб можна розглянути його без повороту курсової роботи. Нумерація рисунків наскрізна для всієї курсової роботи, але попереду номера рисунка проставляються номер розділу незалежно від того, де розміщено рисунок - по тексту, чи у додатку. Наприклад, рис. 2.1. і пишеться його назва. Номер рисунка та його назва (заголовок пишеться не зверху, а під ним). На рисунках, які розташовані у додатку необхідно проставити ще і номер додатку. Наприклад: зверху листка-додаток 14, а під рисунком - Рис. 3.4. і його назва.
- В курсовій роботі наводиться список використаних літературних джерел. Він складається в такій послідовності: спочатку вказуються Конституція України, потім постанови та укази Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України в хронологічній послідовності, далі в алфавітному порядку праці інших авторів.
- По кожній книзі (монографії) послідовно вказуються: прізвище та ініціали автора, назва, видавництво, місце видання, рік видання та кількість сторінок в книзі (якщо джерело використовувалось для виконання курсової роботи в повному об'ємі), або номери сторінок, на яких розташований матеріал, що використовувався.
- Прізвище автора вказується в називному відмінку. При наявності двох і більше авторів їх прізвища пишуться в тій послідовності, в якій вони надруковані в джерелі. Якщо три автори і більше, то допускається наводити прізвище та ініціали першого з них з доданням слів "та інш." При цьому перед прізвищем наступного автора ставиться кома, а після останнього - крапка. Якщо книга видана за редакцією, то після її назви пишуть слова "За ред.", а потім прізвище та ініціали редактора (редакторів).
- Назва книги пишеться з великої літери і приводиться в тому вигляді, в якому подано на титульній сторінці. Після назви і доповнення до неї ставиться крапка. Назву місця видання наводять повністю в називному відмінку за виключенням скорочення назви міст - Київ (К), Харків(Х). Видавництво пишуть з великої літери без лапок, рік видання - тільки цифрами без додатку слова "рік", або скороченого його зазначення "р", і ставиться крапка. Видавництво і рік видання розділяються комою. Кількість сторінок в книзі вказується цифрами з додатком слова "сторінка", що позначається скорочено "с". Якщо вказуються сторінки, на яких розташовані використані матеріали, то після року видання наводиться номер першої і останньої сторінки, що розділяються тире, наприклад: с.80-84.
- Якщо літературним джерелом є стаття з періодичного видання (журналів, збірників праць і т.д.), то вказуються прізвище та ініціали автора (авторів), назва, найменування журналу або іншого видання і сторінки, на яких розміщена стаття. При цьому перед назвою журналу ставляться дві лінії і без лапок пишеться назва журналу.
- Слід мати на увазі, що первинні документи і документи, які містять вхідні дані для дослідження (річні звіти, виробничо-фінансові плани, податкові декларації та інші) в список літературних джерел не включаються і посилання на них по тексту курсової роботи не робляться.

- Приклади оформлення списку літератури показаний в додатку 4. Після списку літератури на наступних сторінках вміщують додатки, які використовувались при написанні курсової роботи.
- Закінчена і оформлена згідно вимог курсова робота підписується студентом із зазначенням дати подання її на кафедру.
- Після попередньої перевірки науковим керівником робота зшивається (проклеюються або зшиваються всі сторінки і вставляються в цупку обкладинку на яку наклеюється (або пишеться) титульна сторінка) і вважається готовою до захисту.

11. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота, яка готова до захисту, подається студентом на кафедру, де вона реєструється і направляється науковому керівникові на рецензію.

Науковий керівник перевіряє роботу, в разі потреби - робить зауваження щодо тексту роботи червоним кольором і подає свій висновок. На титульному аркуші науковий керівник робить надпис: "Допускається до захисту" або "Не допускається до захисту".

Якщо курсова робота виконується повторно, то її новий варіант подається обов'язково із зауваженнями наукового керівника. Всі доповнення і зміни до початкового варіанту курсової роботи викладаються на аркушах паперу відповідного формату і розміщуються після додатків із зазначенням параграфу (розділу), якого вони стосуються. Студент, який не подав до визначеного терміну курсову роботу або отримав незадовільну оцінку, до сесії не допускається.

Для проведення захисту курсових робіт кафедрою створюється комісія (не менше двох осіб). До її складу входять науковий керівник, викладачі кафедри. На засіданні комісії розглядаються курсова робота і рецензія (висновки) наукового керівника.

Процедура захисту курсової роботи полягає у доповіді студента (7-10 хв.), відповідях на зауваження наукового керівника, якщо вони не враховані, та на питання членів комісії. Тривалість захисту, як правило, не повинна перевищувати 15-20 хв.

У доповіді на захисті студентам слід дати коротку характеристику об'єкта дослідження, показати результати дослідження, суть запропонованих пропозицій, заходів та їх обґрунтування.

На захисті студент не повинен читати доповідь, а повинен вільно розповідати зміст роботи, користуючись планом. Можна ілюструвати доповідь таблицями, схемами, графіками. Відповіді на запитання повинні бути лаконічні, чіткі.

Результати захисту обговорюються після його закінчення на закритому засіданні комісії. При оцінюванні курсової роботи беруться до уваги її якість і зміст, глибина дослідження, зміст доповіді, правильність відповідей на запитання комісії, оформлення роботи, проявлена студентом ініціатива.

12. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

При визначенні підсумкової оцінки курсової роботи зі статистики комісія керується такими критеріями:

- ступень глибини і самостійності виконаної роботи;
- рівень теоретичної підготовки щодо використаних у роботі статистичних методів і прийомів обробки первинних даних;
- уміння і результативність практичного застосування статистичної методології;
- здатність робити висновки по отриманих результатах та аргументовано формулювати пропозиції;
- уміння вільно викласти суть і результати свого дослідження.

„Відмінно” – заслуговує робота, в якій продемонстроване всебічне та глибоке знання курсу „Статистика”, в тому числі ґрунтовні знання основної та додаткової літератури, всебічне опрацювання теми самостійно виконаного дослідження, обґрунтування висновків і пропозицій, виявлення здібностей щодо кваліфікованого володіння статистичною методологією та практичного її застосування в аналізі конкретних соціально-економічних явищ. Для одержання відмінної оцінки має бути дотримана висока якість оформлення

роботи, відповідність строкам виконання і подання на кафедру, рівень захисту.

Якщо одна із перелічених вище вимог студентом не виконана, він може одержати в результаті захисту оцінку **«добре»** .

Оцінку **«задовільно»** студент отримує в тому разі, якщо дослідження виявилось зверхнім і певною мірою не самостійним, у роботі допущені окремі помилки методичного характеру, робота подана із запізненням, а під час захисту студент не зміг дати аргументовані відповіді на запитання членів комісії.

Оцінку **«незадовільно»** отримує робота компілятивного характеру, в якій не простежується авторство студента, грубо порушені строки підготовки і подання роботи науковому керівникові, та коли студент не зумів дати чітких відповідей на поставлені йому на захисті запитання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Статистика : навчальний посібник/ за загальною редакцією О.Г. Осауленка – Київ, НАСОО, 2023. – 283 с.
2. Статистика : підручник / С. І. Пирожков, В. В. Рязанцева, Р. М. Моторин та ін. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. – 328 с.
3. Городянська Л.В., Сизов А.І. Статистика для економістів: навчальний посібник. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, військовий ін-т, каф. фінансового забезпечення військ. –К.: Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, 2019. 350с.
4. Горкавий В. К. Статистика : Підручнк. Третє вид., переробл. і доповн. / К.: Алерта, 2019. - 644 с.
5. Статистика [Електронний ресурс] : навчальний посібник/ О. В. Раєвнева, І. В. Аксьонова, О. І. Бровко ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора О. В. Раєвневої. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 389 с.
<http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/24523/1/2019 - Раєвнева О В.pdf>
6. Gerasymenko, S. S. (2020). Роль статистичної інформації в інформатизованому суспільстві. *Статистика України*, 89(2-3), 4-11.
[https://doi.org/10.31767/su.2-3\(89-90\)2020.02-03.01](https://doi.org/10.31767/su.2-3(89-90)2020.02-03.01)
7. Герасименко С. С., Герасименко В. В. Економічні цикли сучасності: світовий та український тренди. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.* 2020. №4. С. 5-13.
8. Герасименко С. С. Місце і роль статистики в економічних дослідженнях (на прикладі аналізу банківської діяльності). *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. пр.* 2022. 1-2. С. 5-13

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Додаток 1

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
ОБЛІКОВО-СТАТИСТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра статистики, інформаційних технологій та математичних методів в економіці

**КУРСОВА РОБОТА
з курсу «Статистика»**

на тему:

Виконав(ла):
студент(ка) II курсу
групи _____
денної (заочної) форми навчання
спеціальності „_____”

Науковий керівник:

Київ – 20 ____

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ "СТАТИСТИКА"

1. Програма організації та здійснення статистичного спостереження
2. Роль і значення методу групування в соціально-економічних дослідженнях (на прикладі промисловості, сільського господарства, транспорту, рівня життя населення).
3. Здійснення зведення і групування в умовах автоматизованої системи державної статистики.
4. Побудова та використання статистичних таблиць. Правила їх складання та заповнення.
5. Графічний метод як один з прийомів наочного зображення та оцінювання соціально-економічних явищ.
6. Узагальнення статистичної інформації за допомогою середніх величин.
7. Оцінка однорідності статистичної сукупності (комерційних банків, малих підприємств, фермерських господарств тощо) та її значення для статистичних досліджень.
8. Ранжування соціально-економічних явищ за допомогою багатомірної середньої.
9. Статистичне дослідження розподілів з допомогою системи характеристик центру розподілу, варіації, асиметрії та ексцесу.
10. Аналіз взаємозв'язків явищ за допомогою дисперсійного аналізу.
11. Метод аналітичних групувань та його роль у вимірюванні зв'язків.
12. Кореляційно-регресійний аналіз зв'язків в соціально-економічних процесах.
13. Аналіз структурних змін в економіці.
14. Використання рядів динаміки для прогнозування.
15. Аналіз динаміки явищ за допомогою методу ланцюгових підставлень.
16. Статистичні методи виявлення і оцінювання основної тенденції розвитку.
17. Статистичні методи прогнозування соціально-економічних явищ і процесів.
18. Статистичне вивчення сезонності соціально-економічних явищ.
19. Теоретичні умови і сучасна практика застосування вибіркового методу при вивченні соціально-економічних явищ.
20. Методика територіальних порівнянь соціально-економічних явищ.
21. Методологічні засади побудови зведених індексів.
22. Використання індексів середніх величин у статистичному аналізі.
23. Використання середньозважених індексів в практиці статистичних досліджень.
24. Територіальні індекси як інструмент порівняння соціально-економічних показників у просторі.
25. Методи статистики в аналізі сезонних коливань виробництва продукції (споживання товарів)
26. Метод експертних оцінок у статистико-економічному аналізі та умови його використання
27. Перевірка статистичних гіпотез: теорія і практика застосування в соціально-економічному аналізі
28. Методика регресійного аналізу та передумови його застосування.

Тема Статистичне вивчення динаміки цін продукції легкої промисловості

Вступ.

1. Поняття, види та рівні цін виробництва та реалізації продукції
2. Методи та показники характеристики динаміки цін
3. Моделювання та прогнозування цін продукції легкої промисловості України Висновки.

Список використаних джерел

Додатки

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Монографії (один, два або три автори)	Цінні папери в Україні, І.І.Пилипенко, О.П.Жук, - К.: ІВЦ Держкомстату. – 2001. – 305 с.
Чотири та більше авторів	Статистика: Підручник / С.С.Герасименко, А.В.Головач, А.М.Єріна та ін.; За наук. ред. д-ра екон. наук С.С.Герасименка.- 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 467 с.
Колективний автор	Діяльність підприємств, які змінили форму власності у 2008 році: Статистичний збірник. -К: Державний комітет статистики України, 2009.-100 с.
Багатотомні видання	Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України (014-97): У 3-х т. -К: Держкомстат України, 2007. -Т 2.
Перекладні видання	Петер фон дер Липпе Экономическая статистика: Пер. с нем. – ФСУ Германии, Висбаден 1995. -629 с.
Збірники наукових праць	Система державної статистики в Україні: сучасний стан, проблеми, перспективи. Збірник текстів доповідей на науково-практичній конференції з нагоди Дня працівників статистики. Вип. 15 – К.: 2014. – 234 с.
Складові частини книги	Парфенцева Н.О. Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності та об'єкт фінансової звітності // Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник.- 2-ге вид., перероб., доп. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – С. 6-23.
Журналу	Осауленко О.Г., Остапчук Ю.М. Забезпечення захисту конфіденційних даних органами державної статистики. – Статистика України. – 2003. - №2(21). С. 4-8.
Інтернет – джерела	www.EUROPAUINT/COMM/EUROSTAT/RAMON